

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Att undervisa elever med ADHD i ämnet Idrott och hälsa.

En kvalitativ studie om lärares uppfattningar av
undervisningen i Idrott och hälsa med elever som har
ADHD.

Marcus Lidén
Ämneslärarprogrammet med
inriktning Idrott och hälsa, 240 HP

Uppsats/Examensarbete: 15 HP
Kurs: L9ID2A
Nivå: Avancerad nivå
Termin/år: VT/2023
Handledare: Helene Bergentoft
Examinator: Andreas Fröberg

Nyckelord: ADHD, lärare i Idrott och hälsa, extra anpassningar och Self-Efficacy

Sammanfattning

Att undervisa elever med ADHD i ämnet Idrott och hälsa hör till lärarens vardag. Enligt läroplanen och skollagen är det lärarnas uppdrag att anpassa undervisningen utifrån elevernas behov. Detta tillsammans med uppfattningen att lärare vill öka sin kunskap om att undervisa dessa elever har bidragit till att detta examensarbete genomförts. Syftet med studien var att undersöka lärares val av extra anpassningar i undervisningen av elever med ADHD i ämnet idrott och hälsa samt lärarnas upplevda trygghet i undervisningen med dessa elever. Genom en kvalitativ analys av de sex intervjuer som genomfördes framkommer det att lärarna vill ha en tydlig struktur för uppstart och avslutning av sina lektioner. Denna allmänna anpassning balanseras tillsammans genom individuella anpassningar utifrån elevens behov. Lärarna upplever att det är det individuella samtalet med respektive elev som bidrar till framgångsrika anpassningar. Det lärarna främst efterfrågar för att öka sin trygghet i undervisningen i ämnet Idrott och hälsa med elever som har diagnosen ADHD var mer utbildning om diagnoser, mer tid till att diskutera elevernas behov med sina kollegor samt handfasta tips på vilka anpassningar som kan genomföras inom ämnet.

Förord

Förgrunden till intresset och material för detta arbete skapades genom tidigare forskningsöversikt. Därav vill jag tacka min studiekamrat Rosita Rosing för givande samtal i samband med framställningen av arbetet (Lidén & Rosing, 2022). Vidare vill jag rikta ett stort tack till min handledare Helene Bergentoft och min fru Linda Nelson Lidén för det stöd ni givit mig under examensarbetet i form av bland annat rekommendationer av struktur och korrekturläsning. Jag vill även tacka er informanter som tog er tid till att dela er erfarenhet om ämnet genom de intervjuer som genomförts.

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	1
	1.1 Syftesformulering och frågeställningar.....	2
2	Bakgrund.....	2
	2.1 Begreppsdefinitioner.....	2
	2.2 Styrdokument.....	4
	2.3 Tidigare forskning och rapporter.....	4
3	Metod.....	7
	3.1 Urval.....	7
	3.2 Datainsamling.....	8
	3.3 Intervjuer.....	8
	3.4 Databearbetning/analys.....	9
4	Resultat.....	10
	4.1 Struktur.....	10
	4.2 Extra anpassningar och särskilt stöd.....	11
	4.3 Kommunikation och relationsskapande.....	13
	4.4 Trygghet.....	14
5	Diskussion.....	18
	5.1 Metoddiskussion.....	18
	5.2 Resultatdiskussion.....	19
6	Sultsatser och implikationer.....	21
7	Referenslista.....	22
8	Bilagor.....	25

1 Inledning

Skolans uppdrag är att möta alla elever oavsett dess behov (SFS, 2010:800, 2 § kap 3). Elever med ADHD har specifika behov, som kan utmärkas på olika sätt. Ett barn med diagnosen ADHD skulle kunna exemplifieras med karaktären Pippi. Denna jämförelse är ett exempel på hur en elev med ADHD kan uppfattas av lärare men också en beskrivning av elevens känslor.

Pippi är en karaktär som har ett stort behov av att vara aktiv, hon kan upplevas som en impulsiv tjej som trots att hon vill väl med sina handlingar inte alltid får tänkt resultat. Utifrån filmen Pippi är sakletare och går på kalas av Hellbom (1969) distraheras Pippi av alla kakor som är uppställda på fikabordet hemma hos kompisarna Tommy och Annika. Behovet av att röra på sig som upplevs som opassande av de vuxna på kalaset. Det är detta som lärare ofta också ser hos ett barn med diagnosen, men vad läraren kanske inte ser är barnets inre kamp över att vilja passa in och bli förstörd. På samma sätt reflekterar Pippi i filmen över sin oduglighet att vara på kalas. Det var till exempel inte meningen att knipa Prussiluskan i näsan som bara råkade komma i vägen och Pippi får känslan att vad hon än gör så är det fel. Denna känsla skulle en elev med ADHD mycket väl kunna identifiera sig med när omgivningen inte verkar förstå dennes beteende eller handlingar. I denna intervjustudie kommer jag bland annat att diskutera hur lärare arbetar för att förstå dessa elever och kan skapa förutsättningar för att hantera elevernas impulsivitet.

Enligt Honos-Webb (2008) har antalet ADHD diagnoser ökat internationellt med cirka 400 procent sedan 1988. Även en studie som gjordes i Sverige år 2015–2020 visar att barn med ADHD mellan 10–17 år har ökat med 35 procent (Socialstyrelsen, 2021). Att undervisa elever med ADHD är ett vanligt förekommande i ett svenskt klassrum och utifrån Skollagen är lärarens uppdrag att anpassa sin undervisning för dessa elever. Mer specifikt ska lärare anpassa sin undervisning genom att ge stöd så att varje elev kan utvecklas så långt som möjligt samt för att motverka konsekvenserna av deras diagnos (SFS, 2010:800, 10 § kap 3). Lärare förväntas att kunna ge stöd till dessa elever.

Enligt Center of Neurodevelopmental Disorder (2018) anser 70 procent av skolpersonalen att deras pedagogiska utbildning inte har förberett dem för att undervisa elever med diagnosen ADHD. Även i Ko och Boswells (2013) studie framkommer det att lärare känner sig oförberedda då de inte känner att de har tillräcklig kunskap i undervisningen av dessa elever. Ytterligare bevis på denna bristande kunskap hos lärare kan konstateras genom Skolinspektionens rapporter (2012; 2014) där de skriver att lärare saknar kompetens för att undervisa elever med ADHD. Det framkommer även att det finns en vilja hos lärarna att kunna anpassa lektionerna, men att bristande resurser sätter stopp för lärarnas möjlighet att ge stöd.

Studier gjorda i USA, Kina och Korea visar ett samband i att lärarnas kunskap om elevernas diagnoser bidrog till en starkare trygghet till att undervisa elever med ADHD (Beamer & Yun, 2014; Oh m.fl., 2010). Vidare visar Ohs m.fl. (2010) att de lärarstudenter som har en utbildning

i att undervisa elever med ADHD upplever en kontroll i sin undervisning och att detta leder till en starkare tilltro till sin kunskap om undervisningen av dessa elever.

I tidigare genomförd forskningsöversikt (Lidén & Rosing, 2022) framkom det att endast ett fåtal studier är gjorda inom detta ämne för undervisningen i Idrott och hälsa i Sverige. Studien visar vidare att lärare upplever att de saknar kompetens och att det finns ett samband mellan lärarnas upplevda trygghet av att undervisa elever med ADHD och deras kompetens (Lidén & Rosing, 2022). Genom denna intervjustudie vill jag därför ge lärare i Idrott och hälsa en övergripande bild av vad lärare i Idrott och hälsa gör i sin undervisning för att anpassa undervisningen för dessa elever. Studien kommer också att skapa en uppfattning hur lärare kan ta initiativ till att utveckla sin trygghet i undervisningen av elever med ADHD.

1.1 Syftesformulering och frågeställningar

Syftet med studien är att undersöka hur lärare i Idrott och hälsa uppfattar undervisning för elever med NPF-diagnosen ADHD. Vidare kommer lärarnas självkänsla för undervisning av dessa elever att undersökas. Mer specifikt kommer nedanstående frågeställningar att besvaras.

- Vilka extra anpassningar och särskilt stöd uppfattar lärare som framgångsrika i ämnet Idrott och hälsas undervisning för elever med ADHD?
- Vad styrker lärares val av anpassningar och stöd?
- Vad påverkar lärares trygghet i att undervisa elever med ADHD i ämnet Idrott och hälsa?

2 Bakgrund

I detta avsnitt presenteras de begrepp som är centrala för studien, relevanta delar av skollagen, läroplanen och tidigare forskning.

2.1 Begreppsdefinitioner

I detta avsnitt presenteras för studien centrala begrepp som diagnosen ADHD, lågaffektivt bemötande och teorin Self-Efficacy. Begreppen presenteras så att du som läsare kan få en uppfattning om hur diagnosen ADHD definieras, vad lågaffektivt bemötande är och innebörden av teorin Self-Efficacy.

2.1.1 Definition av diagnosen ADHD

Enligt Riksförbundet Attention (2023) är neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF) ett samlingsbegrepp för diagnoserna ADHD, autism, Tourettes syndrom samt språkstörning. Enligt Jensen (2017) står förkortningen ADHD för Attention deficit/hyperactivity disorder, denna engelska förkortning används även i svensk kontext. Riksförbundet Attention (2023) och Jensen (2017) beskriver diagnosen med de tre orden uppmärksamhetsproblem, hyperaktivitet och impulsivitet.

I miljöer som är ostrukturerade, enformiga och så kallade självstyrande situationer riskerar ADHD-diagnosen att framträda som tydligast. I dessa situationer blir det svårt för eleverna att ta emot instruktioner och inhämta kunskaper som läraren försöker förmedla. Impulsiviteten

resulterar ofta i att ett barn med ADHD har svårt att kontrollera sitt humör och sina känsloreaktioner. Hyperaktivitet kan innebära att eleven har ett behov att röra på sig, vilket resulterar exempelvis i att eleven har svårt att sitta still under en samling, där blir även uppmärksamhetsproblem tydliga. Hyperaktiviteten grundas i att elever med ADHD har svårigheter med att reglera sin aktivitetsnivå. Nivån kan bli antingen för hög eller för låg utifrån aktivitetens krav. Detta kan senare resultera i sömnproblem eller rastlöshet hos eleven. För att lärare ska kunna bemöta elever med ADHD i sin undervisning kan förståelsen för diagnosen hjälpa, även om varje elevs diagnos är unik. Det krävs därför att läraren lär känna eleven och dess behov. När lärare hittar framgångsrika sätt att anpassa miljön och undervisningen för eleven med ADHD blir inte diagnosen lika tydlig i sitt uttryck och det blir lättare för eleven att ta till sig lärarens instruktioner och delta i undervisningen (Jensen, 2017; Riksförbundet Attention, 2023).

2.1.2 Self-Efficacy

Self-Efficacy, (SE) är den teori som kommer användas i detta examensarbete för att kunna förstå lärares trygghet i att undervisa elever med ADHD i ämnet Idrott och hälsa. Bandura (1997) beskriver SE som en persons tilltro till sin förmåga eller kompetens och kunskap till att hantera situationer som uppstår. Hädanefter kommer det svenska begreppet Självförmåga användas i arbetet istället för det engelska begreppet Self-Efficacy.

Bandura (1997) nämner fyra olika faktorer som påverkar en person och i detta fall en lärares självförmåga. Dessa fyra är; bemästrande erfarenheter, observationsinlärning, verbal övertygelse, samt fysiska och psykiska tillstånd. Bemästrade erfarenheter innebär att tidigare framgångar och misslyckanden utvecklar individens erfarenhet. Genom denna erfarenhet kan individen i en ny eller liknande situation skapa sig en bild där hen lyckas. Därav ger erfarenhet en trygghet i individens tilltro till sig själv att lyckas i den nya situationen. Vidare beskriver Bandura att observationsinlärning innebär att individen observerar när andra personer lyckas. Individen utvecklar därigenom en tilltro till sin egen förmåga när hen ställs inför en liknande uppgift som hen tidigare observerat. Verbal övertygelse innebär att en individ utvecklar sin tilltro till att lyckas då hen blir bekräftad av andra individer i sin omgivning. Utifrån lärarens perspektiv skulle det kunna vara kollegor, elever, föräldrar eller familjemedlemmar som ger läraren som uppmuntrar lärarens positiva egenskaper. Detta resulterar i att lärarens självförmåga ökar. Slutligen beskriver Bandura att det fysiska och psykiska tillståndet hos personen kan öka individens självförmåga genom att ha en stark kontroll av sina känslor och förmåga att hantera stress. Att utsätta sig själv för situationer där nervositet och oro skapas hos individen ger personen förutsättningar att utveckla sin trygghet inför liknande situationer. Det kan bli motsatt effekt om individen istället är orolig och nervös vilket resulterar i att personen inte kan hantera situationen. Detta innebär att personens självförmåga sjunker (Bandura, 1997).

Enligt Bandura (1997) kan en individ med hög självförmåga sätta höga mål och kommer att uppfatta utmaningar som hen ställs inför som något utvecklande och positivt. Vad gäller en person med låg självförmåga, kommer däremot utmaningarna skapa en känsla av att hen vill ge upp då tilltron till sin förmåga att lyckas är låg.

2.2 Styrdokument

Skollagen (2010:800) och “Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet” (2022) är styrdokument som klargör vilket uppdrag skolan, rektor och lärare har gällande extra anpassningar och särskilt stöd i undervisningen. Vad gäller Skollagen kapitel 1, 4 § (2010:800) ska skolan i sin utbildning ta hänsyn till elevernas olika behov genom stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. Vidare beskriver Skollagen kapitel 3, 5 § (2010:800) att när en elev ej befaras kunna nå de betygskriterier som minst ska uppnås ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen.

Enligt Lgr22 (2022) ska alla som arbetar i skolan uppmärksamma vilka elever som har behov av stöd eller extra anpassningar och ge dessa elever stöd i sin utbildning. Vad gäller Skollagen kapitlet 3, 5-12 § (2010:800) innebär skillnaden mellan extra anpassningar och särskilt stöd att extra anpassningar sker mer kortsiktigt utifrån lärarens bedömning för vilket stöd eleven behöver inom ramen för ordinarie undervisning. För att en elev ska kunna få särskilt stöd behövs det ett formellt beslut vilket tas av rektor genom ett åtgärdsprogram. Det särskilda stödet kan innebära att extra resurser krävs för att kunna genomföra stödet utanför ramen för den ordinarie undervisningen. Mer specifikt är det lärarens uppgift att ta hänsyn till varje elevs individuella förutsättningar och behov, vilket kan innebära att ge extra anpassningar eller särskilt stöd till de elever som har svårigheter i undervisningen. Däremot är det rektorns ansvar att inom givna ramar se till att eleverna får den ledning, stimulans och extra anpassningar eller särskilt stöd som individen behöver. Det är även rektorn som ska ansvara för att skolans arbetsformer utvecklas så att eleverna ges möjlighet till elevinflytande.

Utifrån ämnets syfte Lgr22 (2022) ska eleverna bland annat utveckla en allsidig rörelseförmåga och intressen för att vara fysiskt aktiva. För att detta ska vara möjligt för en elev med ADHD i Idrott och hälsa-undervisningen behöver läraren skapa rätt förutsättningar för dessa elever. Enligt SPSM (2023) bör lärare i Idrott och hälsa ställa sig frågan hur det kan skapas trygghet och förförståelse i undervisningen. Detta bör ske genom att ha fasta ramar och en tydlig struktur för vad som gäller för och under lektionerna i ämnet. Konkret kan detta innebära att läraren har samma sätt att starta och avsluta lektionen och att regler för aktiviteter som sker under lektionerna är återkommande. Dessa förutsättningar bidrar till att eleverna känner en trygghet då de känner igen ramarna eller övningarna som de tidigare genomfört. Genom att sedan anpassa undervisningen utifrån elevens individuella behov bidrar det till en möjlighet för eleven att kunna utveckla den allsidiga rörelseförmågan och ett intresse för fysisk aktivitet.

2.3 Tidigare forskning och rapporter

I detta avsnitt presenteras relevant forskning och rapporter som ger dig som läsare en bakgrund till de rubriker som återkommer under studien vilka är; Struktur, Extra anpassningar, Kommunikation och Trygghet.

2.3.1 Struktur

Samlingen inför undervisningen i ämnet Idrott och hälsa är en situation som kan vara utmanande för elever med ADHD. Enligt Carlsson Kendall (2015) kan dessa elever i samlingen

upplevas som stökiga och elevernas koncentration är på annat än de instruktioner som läraren ger. Thoren m.fl. (2021) beskriver att det är viktigt för elever som har ADHD att instruktionerna som lärare ger är tydliga, men även klasskamraternas prat under en samling kan störa elevens förutsättningar att uppfatta lärarens instruktioner.

De anpassningar som lärare gör i samband med samlingar kan även vara positiva för elever utan diagnos. Storvik (2019) beskriver i tidningen Skolvärlden att tydliga instruktioner är bra för samtliga elever oavsett om eleverna har någon diagnos eller ej. På samma sätt är tydliga och återkommande strukturer i undervisningen bra för alla elever.

2.3.2 Extra anpassningar

För att lärare ska kunna skapa förutsättningar för elever med diagnosen ADHD att lyckas krävs det att läraren anpassar sin undervisning. Det finns olika metoder som lärare använder för att anpassa sin undervisning för dessa elever. En sådan metod är bildstöd. I Thoren m.fl. (2021) undersökning beskrivs det att elever med ADHD uppskattar det bildstöd som läraren ger. Bildstödet bidrar till elevens förståelse för uppgiften eller instruktioner som läraren förmedlar.

Enligt Obrusnikovas & Dillons (2011) uppstår utmaningar i undervisningen med elever som har diagnosen ADHD då eleverna ska samarbeta såsom gruppövningar, lagspel och tävlingsmoment. Thoren m.fl. (2021) beskriver att lärare anpassar gruppindelningar utifrån elever med ADHDs behov. Det är viktigt att skapa grupper som fungerar i undervisningen så att eleverna kan samarbeta och minska risken för konflikter.

Stora klasser kan skapa stökiga situationer. Lirggs m.fl. (2017) enkätundersökning menar att lärare som undervisar elever med NPF-diagnos uppfattar stora klasser som ett stort hinder för en fungerande undervisning (Vidare kommer förkortningen NPF hänvisa till diagnoserna autism och ADHD). Även Thorén m.fl. (2021) beskriver att stora klasser är problematiska för elever med ADHD då dessa situationer kan bidra till konflikter eleverna emellan. Enligt Colombo-Dougovitos (2015) anser lärarstudenterna i studien att undervisningen påverkas av förutsättningarna som lärarna har i sin undervisningsmiljö. Begränsad yta i idrottshallen och för många elever i rörelse kan bidra till utmaningar för lärarens undervisning.

2.3.3 Kommunikation och relationsskapande

Genom Batten och Girling-Butchers studie framkommer det att elever anser att den bästa läraren är den lärare som var bra på att skapa goda relationer med eleverna (refererad i Hattie, 2014). Enligt Carlsson Kendall (2015) är relationen mellan lärare och elev viktig men även relationen mellan skolan och elevens vårdnadshavare. Det framkommer även i Skolinspektionens (2012; 2014) kvalitetsgranskningar att goda relationer mellan skolan och elevernas vårdnadshavare är viktiga. Denna kommunikationen kan bidra till att anpassningarna för elever med ADHD inte blir generaliserad vilket annars är en risk. Genom en kommunikation mellan skola och vårdnadshavare kan skolan få en bättre förståelse för eleven som individ och dess behov i undervisningen. Enligt Qi & Ha (2012); Wilhelmsen & Sörensen (2017) är det viktigt att lärare tar eleven med ADHDs perspektiv och uppfattar elevens upplevelser av undervisningen. Även lärarstudenter i Wilkinson m.fl. (2013) undersökning bekräftar

betydelsen av samtalet med elevens vårdnadshavare. Samtalen bidrog till en djupare förståelse för eleven med ADHDs behov och att lärarstudenterna kunde bemöta eleven utifrån dess behov.

Enligt Bühler m.fl. (2018) är lågaffektivt bemötande ett verktyg som lärare kan använda för att minska risken för att en konflikt trappas upp. När en elev med NPF-diagnos är i affekt kan läraren bemöta eleven med ett lågaffektivt förhållningssätt för att minska risken att eleven ökar i affekt. Eventuellt kan detta mer lugna bemötande innebära att eleven minskar i affektnivå. Vidare beskriver Bühler betydelsen av att bygga upp en relation med eleven vilket ökar tilliten för läraren. Detta kan sedan hjälpa läraren när eleven är i affekt och läraren behöver hjälpa eleven att komma ner i affektnivå.

2.3.4 Utbildning och erfarenhet skapar trygghet

En förutsättning för att lärare ska kunna bemöta elever med ADHDs behov är utbildning. Enligt Lirgg m.fl. (2017) upplever mer än hälften av de lärare som svarade på undersökningen att de inte fått den utbildning som krävs under sin lärarutbildning för att undervisa elever med NPF-diagnos. Undersökningen visade dessutom att två av tre lärare upplever att de inte känner sig förberedda att undervisa dessa elever. Däremot beskriver Beamer & Yuns (2014) att lärare i Idrott och hälsa som har fått en specialutbildning i att undervisa elever med NPF-diagnos känner sig mycket väl förberedda i undervisningen med dessa elever än lärare utan denna utbildning.

Enligt Oh m.fl. (2009) finns det ett samband mellan upplevd kontroll av lektionerna med elever som har ADHD och lärarens utbildning. Sambandet visar att lärare som har utbildning i att undervisa elever med ADHD känner sig tryggare i undervisningen då läraren har en större tilltro till sin pedagogiska kunskap i att undervisa dessa elever. Utbildning och erfarenhet hade därmed bidragit till att lärarna kunde använda kunskapen för att anpassa undervisningen utifrån elevernas individuella behov.

Colombo-Dougovito (2015) beskriver i sin studie att en lärarstudent upplever att mer kunniga och erfarna lärare har en bättre förståelse för elever med NPF-diagnos behov och kan kommunicera med eleven för att skapa en fungerande undervisningssituation. En annan lärarstudent berättar i studien att hon har ett behov av utbildning i specialpedagogik för att kunna utveckla strategier i undervisningen med elever som har NPF-diagnos.

I Wilkinsons, m.fl. (2013) studie beskriver lärarstudenter att de inledningsvis kände sig otrygga med att undervisa elever med ADHD i Idrott och hälsa på grund av elevernas hyperaktiva beteende. Denna bild förändrades sedan ju mer erfarenhet lärarstudenterna fick genom att undervisa dessa elever. Studenterna i undersökningen beskriver att de utvecklade sitt tålamod, blev bättre på att planera och de tog med tiden ett större ansvar för att skapa en kvalitativ undervisning för eleverna med ADHD. Vidare beskriver lärarstudenterna i undersökningen att det krävdes en flexibilitet i planeringen då det dagliga behovet hos eleven kunde innebära att den ursprungliga planeringen inte var lämplig för den aktuella lektionen.

3 Metod

Genom semistrukturerade intervjuer undersökte jag lärares uppfattning om framgångsrika strategier för undervisningen i Idrott och hälsa med elever som har ADHD. Enligt Christoffersen & Johannessen (2015) bygger en semistrukturerad intervjustudie på en intervjuguide som sätter strukturen i intervjun, men det ges möjlighet för intervjuaren att ställa följdfrågor utifrån den intervjuade personens svar på frågorna. Det är viktigt att frågorna som ställs är öppna då detta ger utrymme för informatören att ge ett bredare svar än ja och nej. Att ge relevanta följdfrågor ger intervjuaren ytterligare djup i ämnet, vilket är det jag vill nå med denna studie (Klingberg & Hallberg, 2021). Self-Efficacy är den teori som användes för att kunna analysera lärarnas tilltro till deras egen förmåga eller kompetens i undervisningen av Idrott och hälsa med elever som har ADHD. (Bandura, 1997).

3.1 Urval

Sex legitimerade lärare i ämnet Idrott och hälsa intervjuades individuellt. Tre av dessa informanter var lärare med längre erfarenhet då inkluderingskriteriet var att informanten skulle ha undervisat i minst åtta år. Ytterligare tre informanter med en kortare undervisningserfarenhet på en till fyra terminer intervjuades. Syftet med denna bredd i urvalet var att kunna se eventuella skillnader mellan de två gruppernas grund till upplevd trygghet i förhållande till att undervisa elever med ADHD i Idrott och hälsa.

Antalet intervjuer anpassades utifrån hur många informanter som visade intresse för att bli intervjuade, samt förutsättningar för att genomföra intervjuerna. För att komma i kontakt med informanter från olika delar av Sverige delades ett meddelande om examensarbetet och förfrågan till frivilliga informanter till studien i Facebook-gruppen *Idrottslärare*, (se bilaga 1). Denna Facebook-grupp är en öppen grupp med cirka 14 500 medlemmar och lärare som representerar hela Sverige.

Inkluderingskriterier:

- Legitimerad lärare i ämnet Idrott och hälsa.
- Undervisar eller har undervisat elever med ADHD i årskurs 4-9.
- Praktisk erfarenhet under 8 år eller längre av undervisningen i ämnet Idrott och hälsa. Eller en till fyra terminers erfarenhet av undervisning i ämnet.

Urvalet skedde i tre steg:

1. Första steget innebar att jag publicerade Facebookinlägget vilket tidigare har beskrivits, men endast genom att inkludera lärare som undervisar årskurs 7-9. Då endast en lärare visade intresse så valde jag därför att bredda mig till årskurs 4-9 genom att publicera samma meddelande i Facebook gruppen med förändringen att även lärare på mellanstadiet inkluderas.
2. Efter att detta andra steg var genomfört visade ytterligare tre lärare intresse att delta i studien.
3. I tredje steget kontaktade jag personligen två lärare genom Facebook gruppen, vilka jag visste uppnådde de inkluderingskriterier som efterfrågas i studien.

Tabell 1. Informanter som deltagit i studien

Alias	Lärarerfarenhet	Behörighet åk 4 till 9	Undervisar årskurs
Alex	31 år	Idrott och hälsa & Specialidrott skidor	Åk 4 till 9
Alem	8 år	Idrott och hälsa & Engelska	Åk 1 till 6
Angel	20 år	Idrott och hälsa & Hem och konsumentkunskap	Åk 1 till 9
Blair	2 år	Idrott och hälsa, Religion & Historia	Åk 4 till 6
Billie	1 år	Idrott och hälsa, Geografi & Historia	Åk 1 till 9
Bent	1 år	Idrott och hälsa, Geografi & Historia	Åk 4 till 6

3.2 Datainsamling

Samtliga intervjuer hölls av författaren till studien, utifrån samma huvudfrågor, (se *bilaga 3*). Enligt Kvale (2021) bidrar en eller flera pilotintervjuer till att stärka formuleringen av frågorna. Detta gav författaren ett bättre underlag för vilka följdfrågor som var bäst lämpade att ställa vid ordinarie intervjutillfällen. Två pilotintervjuer genomfördes, den ena via Zoom med en specialpedagog och den andra vid personligt möte med en verksam Idrott och hälsa lärare. Efter dessa pilotintervjuer sammanfördes rubrikerna extra anpassningar och särskilt stöd till en rubrik för att undvika upprepning. Vidare beskriver Kvale att det är viktigt att informanterna ges möjlighet till reflektion. Genom att intervjuaren förde noteringar gavs informanterna tid till denna reflektion. Under pilotintervjuerna upptäcktes det att denna möjlighet gavs efterhand som intervjuaren skrev kortare noteringar på sin dator utifrån informantens svar. Detta var ett arbetssätt som intervjuaren även tog vid under ordinarie intervjuer. Dels med syftet att ge informanterna utrymme för reflektion, men även för att dokumentera övergripande delar av informanternas svar. I och med att pilotintervjuerna genomfördes i två olika miljöer gavs möjligheten att testa inspelningsfunktionen via programmet Zoom respektive appen Röstinspelare för inspelning av intervju vid personligt möte.

3.3 Intervjuer

Platsen för intervjuerna anpassades utifrån de intervjuade informanternas förutsättningar. Informanter som bodde eller arbetade inom Göteborg erbjöds att intervjuas på lämplig plats i Göteborg eller digitalt via programmet Zoom och de informanter som bodde eller arbetade på annan ort erbjöds enbart den digitala intervjuformen. Fem av de sex informanterna valde att intervjuas via Zoom. Intervjuerna tog ett minimum på 40 minuter och begränsades till max 80

minuter. Enligt Christoffersen & Johannessen (2015) ska intervjuaren ta hänsyn till de fyra forskningsetiska principerna informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet. Samtliga informanter fick information inför intervjun genom ett mailutskick angående val av plats att medverka på, information om samtycke, att informanterna är helt anonyma, syftet med studien, hur data lagras och vilka huvudfrågor som skulle komma att ställas (se *bilaga 2*). Denna information upprepades sedan i samband med att informanterna gav samtycke muntligen vid starten av respektive intervju. Intervjuer som skedde på plats spelades in med hjälp av min Androidtelefon och appen Röstinspelare, intervjuer som skedde över programmet Zoom spelades in direkt i programmet. Under intervjuerna gjorde intervjuaren kortare anteckningar för att i efterhand på ett mer strukturerat sätt kunna sammanställa vad som diskuterats.

Intervjuerna inleddes med bakgrundsfrågor för att skapa en relation till informanten. Nästa steg i intervjun var huvudfrågorna och eventuella följdfrågor till dessa och därefter gavs informanten möjlighet att utveckla om denne ville dela något övrigt på ämnet som ännu inte tagits upp. Avslutningsvis sammanfattades det som tagits upp så att den intervjuade informanten hade möjlighet att förtydliga något som eventuellt hade misstolkats (se *bilaga 3*).

När respektive intervju genomfördes lagrades inspelningsfilen på en extern hårddisk inlåst i intervjuarens hem och senare även transkriberingen.

3.4 Databearbetning/analys

Transkribering skedde efterhand som varje intervju genomfördes. Kvale (2021) beskriver att informanterna kan bli sårade av att läsa transkriberingen av sina svar, därav ställdes kontrollerande följdfrågor för att minska risken av behovet att kontakta informanten i efterhand. Vid ett tillfälle genomfördes en muntlig uppföljningsintervju då en fråga lagts till i efterhand. Bakgrunden till detta var att studiens urval av informanter breddats till lärare som undervisar på mellanstadiet.

Tematisk analys är den analysmetod som användes för att tematisera intervjuresultatens teman. Enligt Klingberg & Hallberg (2021) innebär en tematisk analys att man först kodar datamaterialet och sedan sorterar koderna. När samtliga intervjuer transkriberades sammanställdes resultatet med hjälp av stödanteckningar från respektive intervju. Genom denna sammanställning skapades en övergripande bild av första delen av intervjuerna med relevanta subkategorier. Utifrån dessa subkategorier skapades därefter huvudteman. *Tabell 2* visar ett exempel för analysprocessen utifrån huvudtemat Extra anpassningar och särskilt stöd. I nästa steg jämfördes intervjuernas resultat för att se om det fanns likheter eller skillnader mellan informanternas svar.

Tabell 2. Textanalys Extra anpassningar och särskilt stöd

Meningsbärande enheter	Kod	Kategori	Tema
Ofta bildstöd för alla elever. Det får de genom en projektor i klassrummet. Har vi stationer så räknar projektorn ner från till exempel tre minuter så att alla ser tiden som är kvar sedan byter eleverna stationer. Siffror på marken vid stationer, det kan också vara pilar i marken som visuellt stöd för att eleven ska veta vart de ska. Det är någon form av gummiplattor som vi har.	Flera resultat för samma anpassning. Form av anpassning.	Bild eller videostöd	Extra anpassningar och särskilt stöd.

4 Resultat

I följande avsnitt presenteras fyra teman: Struktur, Extra anpassningar och särskilt stöd, Kommunikation och Trygghet. Struktur berör lärarnas upplevelser av betydelsen av att ha en tydlig struktur som eleverna känner igen i undervisningen. Extra anpassningar och extra stöd beskriver vilka anpassningar och vilket stöd lärarna använder sig av i undervisningen, samt varför dessa används. Kommunikation beskriver lärarnas uppfattningar om betydelsen av att föra en aktiv dialog med elever som har diagnosen ADHD och hur denna kommunikation sker. Avslutningsvis presenteras Trygghet som beskriver lärarnas uppfattningar om vad deras trygghet i att undervisa elever med diagnosen ADHD grundas på.

4.1 Struktur

Utifrån struktur och tydlighet i undervisningen för ämnet Idrott och hälsa beskriver samtliga sex informanter deras återkommande struktur för inledning och avslutningen av lektionerna. Informanterna inleder lektionen med att samla klassen på de återkommande linjer som finns på golvet, alternativt på bänkar som ställts fram framför whiteboardtavlan som finns i idrottshallen. Till större del används whiteboardtavlan för att skriftligen informera eleverna om lektionens innehåll, vilket för samtliga sex informanter sker muntligen. När lektionens huvudmoment introduceras visar informanterna med hjälp av elev, video eller sig själva hur övningen eller det tekniska momentet ska utföras. Även avslutningen sker på detta sätt då informanterna berättar att de alltid avslutar lektionen med en kort sammanfattning av lektionens mål och syfte. De tar då även upp vad som kommer att hända vid nästa lektionstillfälle och

eventuella förändringar som till exempel simning i simhallen eller att utomhusidrotten ska börja.

Det är återkommande under samtliga sex intervjuer att strukturen och tydligheten skapar en förutsägbarhet för eleverna, vilket underlättar även för elever utan diagnos. I citatet nedan ger Blair ett exempel på vad struktur och tydlighet innebär för informanternas undervisning.

Tydlighet vid genomgång innebär att jag kollar så att eleverna förstått. Dels för att repetera för mig själv. Också att jag med bild eller videostöd visar för eleverna. Strukturen under lektionerna och i lekarna ska vara liknande så att eleverna känner igen sig. (Blair)

Den återkommande strukturen och tydligheten som informanterna beskriver skapar förutsättningar för samtliga elever att vara trygga i hur en lektion både kommer att inledas och avslutas. Eleverna vet att det kommer bli informerade om vad som kommer att hända nästkommande lektion då informanten alltid avslutar lektionen med att ge denna information.

4.2 Extra anpassningar och särskilt stöd

Extra anpassningar är ett centralt område vad gäller informanternas arbetssätt med elever som har ADHD-diagnos i ämnet Idrott och hälsa. I tabellen nedan ges en överblick av informanternas extra anpassningar som inkluderas för eleverna i ämnet Idrott och hälsa (Tabell 3).

Resultatet i tabellen visar endast de anpassningar som respektive informant själv nämnde. De vitmarkerade anpassningarna kan således förekomma hos flera av informanterna, men detta framkom i så fall ej under intervjun.

Tabell 3. Extra anpassningar i informanternas undervisning

Extra anpassningar	Alex	Alem	Angel	Blair	Billie	Bent
Bild/videostöd						
Textstöd						
Uppstartshjälp						
Muntlig redovisning						
Anpassad miljö vid redovisning						
Dator / Ipad						
Anpassad sittplats vid samling						
Informera om kommande moment						
Anpassade gruppindelningar						
Elev hjälper läraren						
Eget omklädningsrum						
Återkommande struktur för start och avslutning						

Färg = informanterna inkluderar extra anpassning i sin undervisning.

De informanter som använder sig av sina elever till hjälp i undervisningen beskriver att detta skapade en känsla hos eleven med ADHD att den är bra på något och att eleven ges möjlighet till att lyckas. Informanterna beskriver att eleven kunde hjälpa till med var att ta närvaro, visa en övning eller komma tidigare till lektionen för att hjälpa till att plocka fram materialet till lektionen.

Utifrån anpassade gruppindelningar samt anpassad plats vid samling beskriver informanterna att dessa anpassningar både hjälper eleven med ADHD-diagnos samt övriga elever att lyckas i gruppövningar då de anpassade grupperna är skapade utifrån vilka elever som samarbetar väl med varandra. På samma sätt var en anpassad sittplats utifrån elevernas förutsättningar att kunna ta emot informanternas instruktioner vid samlingen inför och efter lektionen. Se exempel utifrån citatet nedan:

Det jag gjorde var att jag separerade så att det var så lite fysisk kontakt som möjligt med varandra. Jag fick dela in grupper så att vissa elever inte var med varandra. Kömoment var problem så det fick jag undvika. Det var inga specifika anpassningar för individen utan för gruppen. Det var vid genomgångar som jag ställde mig väldigt nära den personen för att dels kunna säga till personen om hen pratade men också för att kolla så att eleven förstätt. (Blair)

Informanterna beskriver även att strategierna för anpassade grupper och platser vid samling, varierade utifrån klassen och individernas behov. Det kunde därför vara på ett sätt med klass A och på ett annat sätt med klass B.

Bildstöd och videostöd används av informanterna på olika sätt. Blair använder sig av videostöd för att kunna visa en rörelse eller moment som hen själv inte kan. Billie och Angel kunde använda bildstöd inledningsvis av en lektion för att förtydliga eller påminna eleverna om en rörelses utförande. Ytterligare ett sätt som bildstöd används i undervisningen beskrivs av Alem vad gäller extra anpassningar som också inkluderas för övriga elever utan diagnos. Citatet nedan illustrerar detta:

Ofta bildstöd för alla elever. Det får de genom en projektor i klassrummet. Har vi stationer så räknar projektorn ner från till exempel tre minuter så att alla ser tiden som är kvar sedan byter eleverna stationer. Siffror på marken vid stationer, det kan också vara pilar i marken som visuellt stöd för att eleven ska veta vart de ska. Det är någon form av gummiplattor som vi har. (Alem)

De informanter som använder bild- eller videostöd i någon form upplever att dessa underlättar undervisningen för samtliga elever och är inte något som endast används för de eleverna med ADHD-diagnos.

För att inta elevernas perspektiv ställdes frågan "Vilka extra anpassningar och särskilt stöd tror du att eleverna själva upplever som mest framgångsrika?" Ett återkommande svar från informanterna var den individuella kommunikationen med eleverna samt när anpassningarna inte gör så att eleven sticker ut. Oliva och Alem beskriver att de inte tror att eleverna gillar när det syns att de har en funktionsnedsättning och därför tror informanterna att eleverna uppskattar när en anpassning finns men att den går obemärkt förbi. De informanter med längre erfarenhet

delade uppfattningen att det är den individuella kommunikationen med eleverna som är den mest framgångsrika anpassningen.

Vad gäller särskilt stöd ges ett fåtal exempel på hur elever med ADHD har en elevassistent på deltid eller heltid. Vid dessa situationer är det dock endast elever som går på mellanstadiet eller lågstadiet som har rätt till detta stöd. Tre av de sex intervjuade informanter uppger att de har ett fåtal elever som undervisas i mindre grupper i en form av så kallad Flexgrupp där endast elever med diagnos ingår. Endast en av de sex intervjuade informanter har särskilt stöd för sin undervisning utöver dessa Flexgrupper. Bent som undervisar på mellanstadiet berättar att hen har särskilt stöd i form av tvåläraresystem för samtliga klasser, bortsett från en klass där det finns två elevassistenter som följer undervisningen med två specifika elever med autism.

4.3 Kommunikation och relationsskapande

Resultatet visar betydelsen av den individuella kommunikationen med eleverna. Det är utifrån dessa samtal som informanterna sedan anpassar undervisningen i Idrott och hälsa. Vid samtal med eleven kunde informanterna skapa en förståelse för elevens uppfattning om vad denne själv uppfattar som lämplig anpassning. Informanterna tror att detta bidrar till en bättre relation med eleven samt förutsättningar för att eleven kan lyckas i undervisningen. Samtliga tre informanter som undervisar på både mellanstadiet och högstadiet upplever att denna kommunikation är enklare med högstadieelever i förhållande till mellanstadieelever, då äldre de eleverna upplevs ha accepterat sin diagnos och har en bättre förståelse för vad som fungerar och inte fungerar för eleven själv. Alex beskriver sin upplevelse av att undervisa elever i så kallad extra-idrott. Detta tillfälle som informanten tidigare haft för elever med NPF-diagnos bidrog till att informanten fick mer tid för att undervisa dessa elever och möjlighet till att förbereda eleverna inför kommande moment som eleven sedan skulle ha i ordinarie undervisning med sin klass. Denna extra tid bidrog även till att informanten kunde utveckla en bättre förståelse för elevernas behov samt förutsättningarna för att bygga en relation med eleverna.

Alem, som själv har diagnosen ADHD, och därmed en djupare förståelse för diagnosens innebörd, beskriver att hen upplever att den individuella kommunikationen med eleven kan leda till strategier för hur eleven ska hantera situationer då eleven går upp i affekt. Alem beskriver även att en bra relation med elev bidrar till att informanten kan säga ifrån mer skarpt vid situationer då det verkligen behövs utan att relationen med eleven har förstörts.

En anpassning som kan framkomma genom denna individuella kommunikation är hur eleven ska hantera en situation när denne behöver en flyktväg. Vad gäller extra anpassningar som informanterna uppfattar som vanligast i deras undervisning beskriver Alem detta genom följande citat.

Vanligast som jag gör är dels att man har en flyktväg. Jag vill inte att eleverna ska slåss, det blir så mycket konsekvenser av det. Det är min viktigaste. Kan de fly en gång av tio då har jag bättre förutsättningar att lyckas. Om elevens dagsform gör att eleven inte kan delta i en samling så är eleven inte med på det så tar jag det individuellt med eleven sen. (Alem)

Alems förståelse för diagnosen ADHD utmärker sig då hen beskriver hur hen anpassar miljön i idrottshallen för att minska risken för att eleven får impulser att agera på ett visst sätt som inte uppskattas. Exempel på detta är att Alem inte tar fram material som inte ska användas direkt då detta kan resultera i att eleven med ADHD vill sparka på en boll som är tillgänglig. Om bollen eller tjockmattan inte är framme så går det inte heller att leka med materialet. Ytterligare exempel som Alem ger är då hen ska undervisa i redskapsgymnastik och behöver förbereda allt material innan lektionens start. Vid dessa tillfällen samlar Alem istället klassen i korridoren för att genomföra de vanliga samlings rutinerna och sedan startar lektionen direkt när eleverna kommer in i klassrummet. Det framkom att samtliga informanter som intervjuats minskar risken för impulser hos eleverna, men det var återkommande hur viktigt detta var för Alem i hans undervisning.

Resultatet demonstrerar att samtliga elever oavsett diagnos eller ej har behov av i förväg veta vad som kommer att ske. Hur denna information kommuniceras sker på olika sätt. Blair berättar att de på skolan har som struktur att informera vårdnadshavare i ett veckobrev vad som kommer att ske på idrotten den kommande veckan eller veckorna. Angel berättar att hen använder skolans databas för att eleverna på högstadiet ska kunna hitta information om de har idrott utomhus, inomhus eller på annan plats. Eleverna får även denna information vid tidigare lektioner, men databasen ger eleverna förutsättningar att även på egen hand nå informationen vid behov. För samtliga sex informanter är det återkommande att eleverna muntligen informerats om kommande moment vid lektionens slut.

Kommunikationens utformning är enligt resultatet centralt avseende gällande vad informanterna uttrycker, hur de säger det, samt hur de uppfattas av eleverna med ADHD-diagnos. Bent upplever att det är genom relationen med eleven och att hen tillsammans med elever med diagnos kommer fram till någon form av överenskommelse för vad som fungerar för eleven. I samma svar ger Bent exempel på hur hen pratar med sina elever. Detta illustreras i citatet nedan:

Svårt att säga vad det kan vara, mycket instruktioner är aldrig gynnsamt. Försöker göra det så enkelt som möjligt. Det som eleverna känner igen upplever jag som mest gynnsamt. Tydlighet när vi ska ta oss någonstans. Nu ska du stå vid den tredje bänken. Nu ska du stå vid det gula strecket. (Bent)

Alem och Alex tydliggör i sina intervjuer betydelsen av att vara konkret i informationen som informanten ger eleverna. Resultatet visar att ett lågaffektivt förhållningssätt underlättar i samtalet med alla elever oavsett diagnos eller ej och oavsett om eleven är i affekt eller inte. Dock beskriver Alem att det även finns situationer då läraren måste säga till mer skarpt för att tydliggöra för eleven att handlingen inte är accepterad. Det är vid dessa tillfällen läraren vinner på att över tid bygga en bra relation med eleven.

4.4 Trygghet

För att skapa en övergripande bild av informanternas trygghet i att undervisa elever med ADHD ställdes frågan "Hur stor trygghet upplever du i att undervisa elever med ADHD i ämnet Idrott och hälsa mellan en skala på 1-6? 1 innebär att du inte alls upplever någon trygghet av att

undervisa elever med ADHD i Idrott och hälsa. 6 innebär att du upplever en mycket stor trygghet av att undervisa elever med ADHD i ämnet.” *Tabell 4* visar en översikt av informanternas svar på frågan, informanternas år av erfarenhet samt förutsättningar till utbildning om diagnosen ADHD. Resultatet visar att de informanter som undervisat längst tid upplever trygghet i något högre grad att undervisa elever med diagnosen ADHD i ämnet Idrott och hälsa.

Tabell 4. Översikt av informanternas trygghet i att undervisa elever med ADHD.

	Trygghet i att undervisa elever med ADHD.	Lärarerfarenhet	Utbildas om diagnosen ADHD på lärarutbildningen.	Utbildas om diagnosen ADHD genom fortbildning på arbetsplatsen.
Alex	5 eller 6	31 år		
Alem	4	8 år		
Angel	4	20 år		Ja
Blair	3	2 år	Ja	
Billie	2 mellanstadiet 3 högstadiet	1 år	Ja	Ja
Bent	4 men med vissa elever 1	1 år	Ja	

Efter att informanterna besvarat frågan med en siffra fick de även svara på varför de valde just den siffran. Informanterna uppger att deras trygghet till stor del beror på individen de skall undervisa. Billie beskriver att hen kan känna sig mer otrygg med att undervisa elever som hen inte möter i undervisningen lika ofta som vissa andra elever. Citatet nedan illustrerar ytterligare ett svar:

Tycker att det är svårt i vissa lägen. Det kan även vara lätt, det är väldigt mycket relation med eleven och hur eleven ser på mig och ämnet. Har ju haft elever som lyckats jättebra i ämnet men också andra som inte alls lyckats. Jag upplever att med tiden så blir jag mer och mer trygg med dessa elever men att jag fortfarande kan lära mig mer. (Angel)

Samtliga sex informanter upplever även att de kan få mer erfarenhet och kunskap som skulle kunna bidra till en större trygghet i att undervisa elever med ADHD. Alex beskriver att hen inte känner någon press eller oro i undervisningen av dessa elever. Hen litar på sin grundplanering och bygger sin undervisning genom relationer med eleverna.

Informanternas kunskaper om NPF-diagnoser och förutsättningar till denna kunskap är olika. De tre nytexaminerade informanterna uppger att de fick lite utbildning om olika diagnoser

under sin lärarutbildning. Övriga tre informanter som undervisat i åtta år eller längre beskriver inte att de har fått någon sådan undervisning. Billie och Angel berättar att de fått internutbildning om diagnosen genom föreläsare som besökt arbetslaget på deras respektive skola.

4.4.1 Bemästrad erfarenhet

Intervjuerna visade att erfarenheten är en central faktor för informanternas kunskap om undervisningen i Idrott och hälsa med elever som har diagnosen ADHD. Vad som är gemensamt för samtliga informanter är att erfarenhet med tiden ger större trygghet i att undervisa dessa elever. Ytterligare gemensamt för samtliga sex informanter var uppfattningen att samtalet med eleverna skapade förutsättningar att förstå och lära känna varje individuell elev bättre. De samtalen bidrog till möjligheten att anpassa undervisningen utifrån elevens behov. Citatet nedan är ett exempel på detta:

Samtalet med eleven får man mer förståelse. Hur man möter en specifik person bara genom att finna sig med den eleven får man kunskap om just den eleven. (Billie)

Alem beskriver även att hans erfarenhet av att själv ha diagnosen bidrar till en förståelse för elevens situation. Enligt Alem är denna erfarenhet en bakgrundsfaktor till varför hen aktivt försöker bygga relationer med eleverna som kan leda till en bättre förståelse för deras behov. Alex berättar även att hen fått mycket erfarenhet av att undervisa elever med ADHD i Idrott och hälsa då hen undervisat så kallade flexgrupper. Dessa grupper har bestått av fem till tio elever med den diagnosen, men även andra diagnoser såsom autism. I dessa situationer sätts informantens förmåga på sin spets när det gäller att kunna anpassa undervisningen utifrån dagsbehovet. Eftersom gruppen är mindre än en ordinarie skolklass bidrar det till att informanten kan lära känna varje elev och förutse eventuella behov hos varje individ.

4.4.2 Verbal övertygelse

Fyra av sex informanter beskriver hur de genom kollegiala samtal fått positiv bekräftelse i sitt arbete. I dessa samtal sitter informanten ner tillsammans med andra undervisande lärare och delar genom ett kollegialt utbyte vilka anpassningar eller metoder i undervisningen som är framgångsrika för respektive elev. Alex beskriver i sin intervju hur specialpedagogerna i samband med flexgruppsundervisning är ett forum där informanten kan föra en bekräftande och utvecklande dialog. Citatet nedan illustrerar detta:

Flexgrupperna har ofta en vuxen som stöd vilket gör att jag kan föra en dialog med en annan vuxen som utvecklar mig som pedagog. Denna pedagog är deras lärare som undervisar dem i vanlig klass och är utbildade specialpedagoger. Dessa lärare ger mig många tips som jag kan ta till mig och jag får bekräftelse på när mitt arbete är framgångsrikt. (Alex)

Tre av de fyra informanter som nämner att det kollegiala utbytet har varit ett forum där de fått bekräftelse av sin framgångsrika undervisning uppger även att samtal med specialpedagog eller pedagoger på skolan även bidragit till denna bekräftelse.

4.4.3 Observationsinläring

Det framkommer även att informanterna har utvecklat en trygghet i att undervisa elever med ADHD genom att observera andra lärares undervisning och genom att testa andra lärares

framgångsrika anpassningar. Praktiken under lärarutbildningen är ett sådant tillfälle som fyra av sex informanter nämner har bidragit till en större förståelse för framgångsrika metoder i undervisningen med dessa elever. Tre av sex informanter nämner även att de genom de kollegiala samtalen som tidigare beskrivits även fått tips på vad som fungerat som informanten själv sedan tagit till sig och använt för individen i undervisningen.

4.4.4 Lärares önskan för att utveckla sin trygghet

Vad gäller informanternas önskan om vad som hade kunnat utveckla deras trygghet i undervisningen med elever som har diagnosen ADHD gavs bredd av svar genom intervjuerna. Några upprepade önskemål var mer utbildning om diagnosen eller liknande utbildning, mindre grupper i undervisningen, tvålärarsystem, tid för kollegiala samtal där informanterna ges mer möjlighet till att diskutera framgångsrika anpassningar och konkreta tips på vilka anpassningar eller metoder som generellt fungerar i just undervisningen i Idrott och hälsa med elever som har diagnosen. *Tabell 5* nedan visar en sammanställning av resultatet.

Tabell 5. Informanternas önskan av vad som kan utveckla dess trygghet i undervisningen

	Alex	Alem	Angel	Blair	Billie	Bent
Mer utbildning om diagnosen	Ja		Ja	Ja	Ja	Ja
Mindre grupper	Ja				Ja	Ja
Tvålärarsystem		Ja			Ja	
Mer tid för kollegiala samtal		Ja			Ja	Ja
Mer konkreta tips på anpassningar i undervisningen för ämnet Idrott och hälsa.		Ja	Ja	Ja		Ja

Utöver dessa fem kategorier som beskrivits i *Tabell 5* gavs ytterligare exempel på vad de sex intervjuade informanterna önskade för att kunna utveckla sin trygghet i att undervisa elever med diagnosen ADHD. Alex önskade en beskrivning eller förklaring till hur en diagnos ställs. Bent önskade mer planeringstid för klasser som inkluderar flera elever med olika diagnoser för att kunna bemöta elevernas behov. Alem beskriver även att schemat hade kunnat anpassas bättre så att det alltid är paus mellan lektionerna. Cirka tio minuter mellan varje lektion eller mer hade hjälpt informanterna att anpassa klassrummet utifrån klassens behov samt för eventuella individuella samtal med elever. Citatet nedan är ytterligare ett exempel på önskan från en informant till vad som kan öka informantens trygghet i att undervisa elever med ADHD.

Mer material i idrottshallen, kanske avskärmning med skärmar som i klassrummet hade kanske fungerat. Men liksom mer grupprum eller liknande i idrottshallen, så att man skapar en mindre stressfylld miljö. (Billie)

Blair berättade att hen hade uppskattat om det gavs förutsättningar att under praktiken på lärarutbildningen få i uppgift att observera hur andra lärare arbetar för att anpassa

undervisningen för elever med NPF-diagnos. Blair tror att detta hade kunnat bidra till en bra dialog mellan studenter. Diskussionerna skulle kunna bredda förståelsen för hur undervisningen kan anpassas för dessa elever.

5 Diskussion

Detta avsnitt inleds med att diskutera metodens styrkor och svagheter. Därefter sker resultatdiskussionen där resultatet av studien ställs i förhållande till tidigare forskning som framkommer i studiens bakgrund. Genom denna jämförelse besvaras studiens forskningsfrågor. Avslutningsvis sammanfattas studien genom avsnittets slutsatser och implikationer för vidare forskning.

5.1 Metoddiskussion

Den semistrukturerade intervjuformen gav intervjuaren möjlighet till att ställa följdfrågor på informanternas svar, vilket skapar förutsättningar för frågan varför (Christoffersen & Johannesen, 2015). Intervjuformen och dess längd gav även förutsättningar att nå informanternas uppfattningar utifrån ämnet på djupet vilket resulterade i att studiens forskningsfrågor besvaras. Då intervjuaren sedan tidigare var bekväm med att använda programmet Zoom bidrog detta till valet av digitala verktyg då intervjuerna skedde på distans. Både den digitala intervjuformen och intervjuerna som skedde vid personligt möte testades på förhand genom två pilotintervjuer. Genom dessa kunde brister i frågeställningar och arbetssätt kritiserats och därmed korrigeras inför ordinarie intervjuer (Kvale, 2021).

Studiens urval utmanades tidigt då endast en informant visade intresse av att delta i studien, vilket inte gav tillräckligt underlag till studiens resultat. Tack vare en snabb korrigerings genom att bredda inkluderingskriteriet för vilka åldrar informanterna undervisar samlades det underlag som krävdes för att kunna besvara studiens forskningsfrågor. Då urvalet samlades in genom Facebook-gruppen Idrottslärare gavs förutsättningar till att inkludera lärare som har intresse för ämnet och lärare som intervjuaren inte tidigare hade relation till. Enligt Kvale (2021) kan intervjuerna påverkas då intervjuaren kan identifiera sig med informanten. Denna personliga relation kan riskera val av följdfrågor då intervjuaren inte vill ställa för känsliga frågor för att riskera att relationen med informanten påverkas. Intresse för ämnet hos informanterna är något som stärker studiens legitimitet (Christoffersen & Johannesen, 2015). Genom att intervjua två olika grupper av lärare, med olika mycket erfarenhet av undervisningen i ämnet Idrott och hälsa med elever som har diagnosen ADHD, gavs förutsättningar att se skillnader mellan dessa två gruppers trygghet i att undervisa dessa elever. Något som kan ses som en brist i studien är antalet informanter då detta begränsar möjligheten till ett bredare svar på studiens frågeställningar. Efter samtliga sex intervjuer genomfördes upplevdes dock en mättnad utifrån att informanterna gav liknande svar på frågorna som ställts.

Christoffersen och Johannesen (2015) skriver att intervjusituationen kan upplevas som en jobbig eller otrygg situation för informanterna om det ämne som diskuteras är obekvämt att besvara. För att minska risken för att detta skulle ske gavs möjligheten till informanterna att välja vilken plats de ville genomföra intervjuerna på. Informanterna tilldelades även frågorna

på förhand genom informationsbrevet som skickades till respektive informant. Detta bidrog till att informanterna var förberedda på vilka huvudfrågor som skulle komma att ställas och gavs därmed förutsättningar till att förbereda vilka svar de skulle ge på respektive fråga. Informanterna gavs även möjligheten att avbryta intervjun om så önskades vilket dock inte skedde. Då det vid ett tillfälle krävdes en uppföljningsintervju för att få fullständiga svar på frågorna genomfördes en uppföljningsintervju över telefon. Genom att prioritera muntlig återkoppling framför att skriftligen dela transkriberingen minskades risken för att informanterna skulle känna en negativ känsla av att läsa sina svar. Att läsa sina svar i efterhand innebär en risk att informanterna kan känna sig sårade av att det som tidigare sagts uppfattats fel eller inte framkommit på det sätt som informanten strävat efter (Kvale, 2021).

5.2 Resultatdiskussion

Diskussionen nedan utgår från de huvudteman som framkommit genom analysen av resultaten och som följt studiens struktur. Genom diskussionen kommer tidigare forskning jämföras med det resultat som framkommit genom studiens resultat och därigenom ge svar på studiens frågeställningar.

5.2.1 Struktur

Resultatet visar att samtliga sex informanter har en tydlig struktur för hur lektionerna startar och avslutas. Den tydliga strukturen är en del av de anpassningar som informanterna upplever som mest framgångsrika i undervisningen med elever som har diagnosen ADHD. Detta bidrar till elevernas förutsättningar att ta till sig informationen som förmedlas. Beroende på klass och elevernas behov kunde det även ske anpassningar för de platser eleverna sitter på vid dessa samlingar för att öka förutsättningarna för att eleverna ska kunna ta till sig informationen. Ytterligare en anpassning i samband med instruktionerna är att elever med ADHD kan få uppstartshjälp efter ordinarie samling. Detta stämmer överens med tidigare forskning då det framkommer att situationer där lärare ger instruktioner kan bli problematiska för elever med ADHD då klasskamrater pratar, samt om lärarens instruktioner är otydliga (Thoren, m.fl., 2021). Mindre struktur och en bristande tydlighet vid exempelvis indelningen av lektionen skulle riskera att både elever med ADHD och övriga elever missuppfattar syftet med lektionen och vad de ska göra. Eftersom elever med ADHD har ett behov av att veta vad som kommer att hända skulle bristande information inför kommande moment innebära en osäkerhet och oro hos dessa elever. Detta skulle i sin tur kunna skapa negativa känslor vilket resulterar i utåtagerande för eleven med ADHD (Jensen, 2017).

Enligt Riksförbundet Attention (2023) innebär ADHD-diagnosen att miljöer som är ostrukturerade kan bli problematiska för dessa individer. Den återkommande tydliga strukturen som informanterna har för sina lektioner bör därför bidra till bättre förutsättningar för elever med ADHD att kunna ta till sig lärarens information i samband med uppstart och avslutning av lektionerna i ämnet Idrott och hälsa. Informanterna upplever även att den tydliga strukturen är positiv för övriga elever. Detta bekräftas av Storvik (2019) i tidningen Skolvärlden då hon säger att tydliga instruktioner är bra för alla elever oavsett om eleven har en diagnos eller inte.

5.2.2 Extra anpassningar och särskilt stöd

Anpassade grupper vid situationer då elever i någon form ska samarbeta är något som fem av sex informanter använder sig av i sin undervisning för att minska risken för konflikter och skapa fungerande grupper som kan samarbeta. Detta stämmer överens med tidigare forskning som visar att det uppstår utmaningar i undervisningen med elever som har diagnosen ADHD när eleverna ska samarbeta i gruppövningar. Därav behöver lärare anpassa sina gruppindelningar för att minska risken för konflikter (Obrusnikovas & Dillons, 2011; Thoren, m.fl., 2021).

Fyra av sex informanter beskriver att de använder någon form av bildstöd i sin undervisning för att underlätta förståelsen för en uppgift eller övning. Det framkommer dock inte om eleverna själva uppskattar anpassningen. Tidigare forskning visar att elever med ADHD uppskattar bildstöd då stödet bidrar till en ökad tydlighet för vad eleverna ska göra (Thoren, m.fl., 2021)

Samtliga sex informanter berättar i intervjuerna att anpassningar sker för att eleverna med ADHD ska kunna hantera sin impulskontroll och aktivitetsnivå. Detta genom att de kan hjälpa informanterna att plocka fram material inför en lektion, visa en övning, möjlighet till att lämna lektionssalen och att informanterna minskar risken för impulser under lektionerna genom att anpassa miljön. Denna beskrivning av utmaningen som det innebär för en elev med ADHD stämmer överens med Riksförbundet Attentions (2023) beskrivning av diagnosen då dessa elever kan ha svårt att reglera sin aktivitetsnivå och begränsa impulser. Ett exempel på hur informanterna kan minska risken för impulser är när de inte tar fram material inför lektionen som inte kommer att användas direkt då detta kan locka eleverna med ADHD till att vilja leka med materialet redan innan uppstarten av lektionen skett.

5.2.3 Kommunikation och relationsskapande

Resultatet visar att samtliga sex informanter betonar betydelsen av att skapa goda relationer med eleverna då detta bidrar till att informanterna kan förstå eleven och dess individuella behov. Detta stämmer överens med tidigare forskning som har visat att elever uppfattar den bästa läraren som den lärare som är bra på att skapa goda relationer med eleverna (Batten & Girling-Butcher, refererad i Hattie, 2014). Ytterligare forskning visar att det är viktigt att lärare ser ur elevens perspektiv för att förstå behovet hos en elev med diagnosen ADHD (Qi & Ha, 2012; Wilhelmsen & Sörensen, 2017).

Möjligheten till att ge tid till eleverna och därigenom föra dessa samtal som bidrar till en bättre förståelse för elevens behov är något som samtliga informanter efterfrågar. När dessa samtal sker styrker informationen som framkommer genom samtalet lärarnas val av anpassningar utifrån varje individs behov. Det är de anpassningar som sker utifrån dessa samtal som informanterna upplever som mest framgångsrika. Att läraren behöver lära känna eleven och dess behov bekräftas även genom tidigare forskning (Jensen, 2017). Om informanterna begränsas i möjligheterna till att ge tid för dessa samtal eller inte tar initiativ till att samtala med eleverna om deras behov och diagnos är risken att anpassningarna blir generella och inte individanpassade (Skolinspektionen, 2012).

5.2.4 Trygghet

Vad gäller trygghet visar studiens resultat att fyra av sex informanter upplever att de fått mer kunskap genom att observera andra lärares framgångsrika undervisning. Enligt Bandura (2017) är observation en faktor som bidrar till att öka lärares självförmåga och därmed större tilltro till sin förmåga att undervisa elever med ADHD. Tidigare forskning bekräftar betydelsen av att observera andra erfarna och mer kunniga lärare då detta bidrar till lärares trygghet i att undervisa elever med ADHD (Colombo-Dougovito, 2015).

Verbal övertygelse är ytterligare en faktor som bidrar till lärares trygghet i att undervisa elever med ADHD och därmed ökar lärarens självförmåga (Bandura, 2017). I studien beskriver fyra av sex informanter hur samtal med specialpedagoger och lärarkollegor varit situationer då lärare fått bekräftelse för framgångsrika anpassningar med elever som har ADHD-diagnos.

Bemästrad erfarenhet är enligt Bandura (2017) ytterligare en faktor som bidrar till ökad självförmåga. Resultatet visar att samtliga tre informanter som har längre erfarenhet upplever större trygghet i att undervisa elever med ADHD-diagnos än de tre informanter med kortare erfarenhet av undervisning med dessa elever. Vilket stämmer överens med tidigare forskning som visar att lärarstudenter upplever att ju mer tid de undervisar elever med ADHD, desto större trygghet upplever de i undervisningen med dessa elever (Wilkinsons, m.fl., 2013).

6 Slutsatser och implikationer

Syftet med studien var att identifiera vilka strategier som lärare i ämnet Idrott och hälsa anser framgångsrika vid undervisning av elever med NPF-diagnosen ADHD, samt vad som bidrar till lärares trygghet i att undervisa dessa elever. Studiens resultat visar att tydlig återkommande struktur av undervisningen tillsammans med en god relation som byggs på kommunikation mellan lärare och elev bidrar till att finna framgångsrika anpassningar utifrån individens behov. Denna strategi är något som samtliga lärare i ämnet Idrott och hälsa tillämpar för att skapa en framgångsrik undervisning med dessa elever.

Observation, verbal bekräftelse, undervisningserfarenhet och utbildning om ADHD-diagnosen bidrar enligt resultatet till en större tilltro och trygghet för läraren att undervisa dessa elever. Resultatet visar att mer utbildning om diagnosen, mer tid till kollegiala samtal om elever med diagnosen, tvålärarsystem, undervisning i mindre grupper och konkreta tips på hur undervisningen i Idrott och hälsa kan anpassas utifrån dessa elevers behov efterfrågas för att öka lärares trygghet i att undervisa elever med ADHD i ämnet.

Baserat på resonemanget ovan kan vidare forskning fokuseras mot de fyra nämnda förutsättningarna och förståelse för vad som kan bidra till ökad trygghet hos lärare att undervisa elever med ADHD i ämnet Idrott och hälsa. Vidare forskning kan även genomföras utifrån elever med ADHDs perspektiv och dess uppfattningar om undervisningen i ämnet Idrott och hälsa i Sverige.

7 Referenslista

- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The Exercise of Control*. W. H. Freeman.
- Beamer, J. A., & Joonkoo Yun. (2014). Physical Educators' Beliefs and Self-Reported Behaviors Toward Including Students With Autism Spectrum Disorder. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 31(4), 362–376. DOI: [10.1123/apaq.2014-0134](https://doi.org/10.1123/apaq.2014-0134)
- Bühler, M., Karlsson, A. & Terése, Ö. (2018). *Lågaffektivt bemötande och problematisk skolfrånvaro*. Studentlitteratur AB.
- Carlsson, Kendall, G. (2015). *Elever med neuropsykiatriska svårigheter: - vad gör vi och varför?*. Studentlitteratur AB.
- Christoffersen, L. & Johanessen, A. (2015). *Forskningsmetoder för lärarstudenter*. Studentlitteratur AB.
- Colombo-Dougovito, A. M. (2015). “Try to Do the Best You Can”: How Pre-Service APE Specialists Experience Teaching Students with Autism Spectrum Disorder. *International Journal of Special Education*, 30(3), 160–176.
- Hattie, J. (2014). *Synligt lärande: En syntes av mer än 800 metaanalyser om vad som påverkar eleverns skolresultat*. Natur & Kultur.
- Hellbom (1969) *Pippi är sakletare och går på kalas*. Sveriges Radio TV.
- Honos-Webb, L. (2008). *Så lyfter du fram styrkorna hos barn med ADHD*. (Wallin, Bitte, övers). Brain Books. (Original publicerat 2005).
- Jensen, L. (2017). *Inkluderingskompetens vid ADHD & autism*. Be my rails.
- KIND (Center of Neurodevelopmental Disorders at Karolinska Institutet). (2018). *Inkluderingsarbete för barn och ungdomar vid svenska skolor: En kartläggning bland 4778 anställda vid 68 skolor*. <https://ki.se/media/104124/download?attachment>
- Klingberg, G., & Hallberg, U. (2021). *Kvalitativa metoder helt enkelt!*. Studentlitteratur AB.
- Ko, B., & Boswell, B. (2013). Teachers' perceptions, teaching practices, and learning opportunities for inclusion. *Physical Educator*, 70(3), 223–242.
- Kvale, S. (2021). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. MTM.
- Lidén, M., & Rosing, R. (2022). *Kompetens eller brist på resurser? En forskningsöversikt om undervisning i ämnet Idrott och hälsa med elever som har ADHD eller autism*. GUPEA. Göteborgs universitet.
- Lirgg, C. D., Gorman, D. R., Merrie, M. D., & Shewmake, C. (2017). Exploring Challenges in Teaching Physical Education to Students with Disabilities. *Palaestra*, 31(2), 13–18.

- Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet.* (2022). Skolverket.
<https://www.skolverket.se/undervisning/grundskolan/laroplan-och-kursplaner-for-grundskolan/laroplan-lgr22-for-grundskolan-samt-for-forskoleklassen-och-fritidshemmet>
- Obrusnikova, I., & Dillon, S. R. (2011). Challenging Situations When Teaching Children With Autism Spectrum Disorders in General Physical Education. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 28(2), 113–131. DOI: [10.1123/apaq.28.2.113](https://doi.org/10.1123/apaq.28.2.113)
- Oh, H.-K., Rizzo, T. L., So, H., Chung, D.-H., Park, S.-J., & Lei, Q. (2010). Preservice Physical Education Teachers' Attributes Related to Teaching a Student Labeled ADHD. *Teaching and Teacher Education: An International Journal of Research and Studies*, 26(4), 885–890. DOI: [10.1016/j.tate.2009.10.027](https://doi.org/10.1016/j.tate.2009.10.027)
- Qi, J., & Wang, L. (2018). Social interaction between students with and without disabilities in general physical education: a Chinese perspective. *Physical Education & Sport Pedagogy*, 23(6), 575–591. DOI: [10.1080/17408989.2018.1485139](https://doi.org/10.1080/17408989.2018.1485139)
- Riksförbundet Attention. (2023). *ADHD*. Hämtad 2023-04-28 från <https://attention.se/npf/adhd/>
- SFS 2010:800. *Skollag*. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/skollag-2010800_sfs-2010-800
- Skolinspektionen. (2012). “*Inte enligt mallen*”: Om skolsituationen för elever i grundskolan med diagnos inom autismspektrumtillstånd. <https://www.skolinspektionen.se/beslut-rapporter-statistik/publikationer/kvalitetsgranskning/2012/inte-enligt-mallen/>
- Skolinspektionen. (2014). *Skolsituationen för elever med funktionsnedsättningen AD/HD*. <https://www.skolinspektionen.se/beslut-rapporter-statistik/publikationer/kvalitetsgranskning/2014/skolsituationen-for-elever-med-funktionsnedsattningen-adhd/>
- Socialstyrelsen. (2021, 2 juni). *Fortsatt ökad förskrivning av adhd-läkemedel efter att fler diagnostiserats*. Hämtad 2020-03-04 från <https://www.socialstyrelsen.se/om-socialstyrelsen/pressrum/press/fortsatt-okad-forskrivning-av-adhd-lakemedel-efter-att-fler-diagnostiserats/>
- SPSM. (2023, 31 maj). *Rörelse och fysisk aktivitet*. <https://www.spsm.se/stod/specialpedagogiskt-stod/rorelse-fysisk-aktivitet/rorelse-och-fysisk-aktivitet-i-skolan/amnet-idrott-och-halsa/aktivitetshjul/>

- Storvik, D. (2019, 13 oktober). Specialpedagogens 5 tips: Så minskar du behovet av extra anpassningar. *Skolvärlden*. <https://skolvarlden.se/artiklar/specialpedagogens-5-tips-sa-minskar-du-behovet-av-extra-anpassningar>
- Thoren, A., Quennerstedt, M., & Maivorsdotter, N. (2021). What Physical Education Becomes When Pupils with Neurodevelopmental Disorders Are Integrated: A Transactional Understanding. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 26(6), 578–592. DOI: [10.1080/17408989.2020.1834525](https://doi.org/10.1080/17408989.2020.1834525)
- Wilhelmsen, T., & Sørensen, M. (2017). Inclusion of Children With Disabilities in Physical Education: A Systematic Review of Literature From 2009 to 2015. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 34(3), 311-337. DOI: <https://doi.org/10.1123/apaq.2016-0017>
- Wilkinson, S., Harvey, W. J., Bloom, G. A., Joobar, R., & Grizenko, N. (2013). Student teacher experiences in a service-learning project for children with attention-deficit hyperactivity disorder. *Physical Education & Sport Pedagogy*, 18(5), 475–491. DOI: [10.1080/17408989.2012.690385](https://doi.org/10.1080/17408989.2012.690385)

8 Bilagor

Bilaga 1 Meddelande som publiceras i Facebook gruppen “Idrottslärare”

Hej lärare i Idrott och hälsa

Jag heter Marcus Lidén och läser ämneslärarprogrammet på Göteborgs universitet. Under april och maj månad kommer jag att genomföra en intervjustudie om lärares uppfattningar av undervisningen med elever som har ADHD.

Syftet med studien är att identifiera vilka strategier som lärare i ämnet Idrott och hälsa anser framgångsrika vid undervisning av elever med NPF-diagnosen ADHD. Vidare kommer lärarnas trygghet att undersökas för undervisning av dessa elever.

För att jag ska kunna genomföra denna studie vänder jag mig vädjande till dig som antingen har en längre erfarenhet av undervisning från 10 år eller längre. Eller dig som är relativt nyexaminerad och har undervisat ett till två år. Det är även viktigt att du är legitimerad lärare i ämnet Idrott och hälsa och undervisar eller har undervisat elever med ADHD i årskurs 7-9. Intervjun förväntas ta cirka 30-45 minuter och kan genomföras både vid ett personligt möte i Göteborg, alternativt digitalt över programmet Zoom.

Du som lärare kommer att vara anonym vid publiceringen av studien. Ett informationsbrev om samtycke, samt vilka grundfrågor som kommer att ställas under intervjun kommer att skickas till dig vid intresse av att delta i studien. Om du är intresserad av att delta i denna studie är du mycket välkommen att kontakta mig via PM eller maila mig via Marcus.liden89@gmail.com.

Mvh Marcus Lidén

Bilaga 2 Informationsbrev

Hej!

Jag heter Marcus Lidén och studerar min sista termin på Göteborgs universitet då jag efter detta examensarbete kommer att bli legitimerad lärare i Idrott och hälsa samt Historia. Då jag genom tidigare lärarvikariat, engagemang som fotbollstränare och utbildare, samt genom min tidigare forskningsöversikt på området har jag utvecklat ett intresse för undervisning med NPF-elever. Detta har nu lett mig till ett intresse för att vidare utforska området för att ge både mig själv och andra lärare en uppfattning om lämpliga arbetssätt för att bemöta elever med ADHD i undervisningen.

Du tillfrågas härmed om deltagande i denna intervjustudie. Ditt deltagande i intervjustudien är helt frivillig. Du kan när som helst avbryta ditt deltagande utan närmare motivering. Undersökningen kommer att presenteras i form av en intervjustudie vid Göteborgs universitet.

Syftet med studien är att identifiera vilka strategier som lärare i ämnet Idrott och hälsa anser framgångsrika vid undervisning av elever med NPF-diagnosen ADHD. Vidare kommer lärarnas trygghet att undersökas för undervisning av dessa elever.

- Vilka extra anpassningar och extra stöd uppfattar lärare som framgångsrika i ämnet Idrott och hälsa undervisning för elever med ADHD?
- Vad motiverar lärare till val av anpassningar och stöd?
- Vad påverkar lärares trygghet i att undervisa elever med ADHD i ämnet Idrott och hälsa?

I undersökningen är min ambition att fyra lärare med längre erfarenhet och fyra lärare med kortare erfarenhet kommer att intervjuas. Varje intervju uppskattas ta cirka 20-40 minuter då eventuella följdfrågor kan ställas beroende på svaret du ger på de planerade frågorna. Intervjun kan genomföras vid personligt möte på lämplig plats i eller i närliggande område i Göteborg, alternativt digitalt över programmet Zoom. Det är upp till dig som ställer upp på intervjun för vad som passar just dig bäst. Vid personligt möte är det att föredra en plats där du inte blir störd av yttre förutsättningar såsom kollegor. Vid digital intervju är det viktigt att du har en fungerande mikrofon ansluten till din dator som du använt sedan tidigare. Du som individ kommer inte att presenteras i studien då alla deltagare är helt anonyma. I studien kommer det endast presenteras hur många års erfarenhet respektive lärare har, när du tog din lärarexamen, vilka åldrar du undervisar, vilka ämnen du har behörighet i och att du arbetar på en skola i Sverige. Ditt namn kommer inte att användas, istället kommer ett alias användas för att dölja din identitet. Vid inledningen av intervjun kommer du muntligen kunna ge samtycke att delta i studien.

Studien kommer att publiceras på Universitetets elektroniska arkiv GUPEA och blir därmed tillgänglig för allmänheten att ta del av. När respektive intervju genomförts lagras inspelningsfilen på en extern hårddisk inlåst i mitt hem. Denna information, samt transkribering kommer endast jag, min handledare och eventuellt den handledare som bedömer mitt examensarbete vid behov att ha tillgång till.

Bilaga 3 Intervjuguide

Be om medgivande att spela in

Allmänna frågor

- Vilket år tog du din lärarexamen?
- I vilka ämnen har du behörighet?
- Är dina elever som har ADHD med i den vanliga undervisningen?
- Berätta hur en vanlig praktisk idrottslektion ser ut från start till slut.
- Vad innebär NPF-diagnosen ADHD för dig i din undervisning?

Extra anpassningar och särskilt stöd

- Berätta vilka extra anpassningar och särskilt stöd du har, eller har haft för elever med ADHD.
- Vilken extra anpassning och särskilt stöd upplever du som vanligast i din undervisning med elever som har ADHD?
- Är det några extra anpassningar som du även har för övriga elever?

- Vilka extra anpassningar och särskilt stöd upplever du som mest framgångsrika?
- Vilka extra anpassningar och särskilt stöd tror du att eleverna själva upplever som mest framgångsrika?
- Är det några av de extra anpassningar eller särskilt stöd som du använt tidigare som du anser inte är framgångsrika och därför inte använder idag?
- Vilka skillnader upplever du i din undervisning med elever som har ADHD i idrottshallen gentemot i klassrummet? Alltså skillnaden mellan praktik och teori i ämnet Idrott och hälsa, men även eventuella skillnader mellan inomhus och utomhusmiljön?
- Om du har undervisat både på mellanstadiet och högstadiet. Ser du några skillnader och likheter i vilka anpassningar och särskilt stöd som används mest eller som är framgångsrika?

Trygghet i att undervisa elever med ADHD

- Hur stor trygghet upplever du i att undervisa elever med ADHD i ämnet Idrott och hälsa mellan en skala på 1-6? 1 innebär att du inte alls upplever någon trygghet av att undervisa elever med ADHD i Idrott och hälsa. 6 innebär att du upplever en mycket stor trygghet av att undervisa elever med ADHD i ämnet.
- Beskriv varför du nämner just denna siffra.
- Beskriv hur du har fått kunskap/erfarenhet om att undervisa elever med ADHD i Idrott och hälsa.
- Beskriv den känsla som du upplever när du ska undervisa i en ny klass och blir informerad om att det finns en eller flera elever med ADHD i klassen.
- Om du hade fått utan begränsningar önska något som hade kunnat hjälpa dig att öka din trygghet att undervisa elever med ADHD i Idrott och hälsa? Vad hade det då varit?
- Finns det ytterligare kunskap som hade stärkt din trygghet och kompetens i undervisningen med elever som har ADHD i Idrott och hälsa?
- Beskriv vilket stöd du får från kollegor och/eller ledning i att öka din trygghet i att undervisa elever med ADHD i Idrott och hälsa.

Övrigt

- Är det något övrigt som du skulle vilja dela med dig av som är aktuellt för intervjustudiens frågeställningar?